

MÕTLE, MIDA TAHAD!

Tiina Kaalep

Pühendatud kooliaasta viima- sele veerandile

Keskkoolis oli mul tuntud ja range emakeeleõpetaja. Tema metoodika oli järjekindel, tema lüümikud laitmatud, tema kontrolltööd rasked ja tema iseloom halb. Tagantjärele sellele mõeldes vaid imestan, kuidas me ometi lasime end mõnitada, miks me lubasime end tunni ajal teiste kuuldes solvata. Aga just seda ta tegi.

Meie klassi tuli kümnendasse Tallinna poiss, kellel oli olnud mingeid jamasid 80. aasta nn noorsoorahutuste ajal. Ise ta sellest rääkida ei tahtnud, aga asi pidi olema piisavalt tõsine, et vanemad ta vaiksesse maakooli miilitsa silma alt ära töid. Tark poiss oli. Ajaloos polnud talle võrdset. Füüsika oli ka tugev. Aga ta kirjutas vigadega. Midagi meditsiinilist, tähed jäid vahele jne. Tal oli selle kohta isegi arsti paber ette näidata.

Emakeeleõpetajale ta ei meeldinud. Raini etteütlused andsid väarikale ja teenekale pedagoogile võimaluse pilkavalt huuli kõverdades kõige “naljakamaid” näiteid tahvlile kirjutada. Rain ei öelnud kunagi midagi. Vaatas aknast välja ja vahetunni ajal kadus nurga taha suitsu tegema.

Õpetaja kiusas teda kaks pikka aastat. Rikkus ära tema tunnistuse ja Rain ei saanud ülikooli sisse.

Mõni aasta hiljem, 90ndate alul, tegi Rain enesetapu. Ma ei tea, miks.

Teine poiss, kes oli emakeeleõpetaja igapäevane märklaud, hiilgas klaveri taga. Tõesti erakordselt musikaalne ja andekas poiss. Mida ta kõike eesti keele tunnis enda kohta kuulma ei pidanud. Jah, ta oli lohakas. Kindlasti mitte rumal. Ja sarnaseid, üsna tavalisi kolmemehi oli teisigi, lihtsalt tema jäi rohkem silma. Erinevalt Rainist andis tema ka vastulöögi. Kuuldavasti paari pulga pärimi kujul õpetaja kodumaja kuivkemp-su kuumal ajal.

Te ei taha täpsemalt teada.

Kakskümmend aastat on möödas, aga mul on ikka meeles selle lugupeetud õpetajaproua metalne häälekõla. Tal oli alati õigus.

Ehk oli ta kodus kena inimene. Loodan seda.

Ma mõtlen, et keskkooli (praegu siis gümnaasiumi) viimased aastad võib täiesti vabalt olla inimese elu kõige raskem aeg. Sundimist ja vaikset vägivalda on ikka vastikult palju. Tegelda asjadega, mis väga ei meeldi ja mis üldse ei huvita, seda kohe päris kindlasti. Aga ka muud – lihtsalt alandamist, halvustamist ja kättemaksmist. Meil oli päris mitme õpetajaga selline lugu, et nutikamad õpilased olid neist peajagu üle. Aga nad polnud jälle piisavalt kavalad, et seda varjata. Väga kõditav oli ju demonstreerida, et tead fakte ajalooõpetajast paremini ja lahendada ülesande vanast mataõpsist nobedamalt. Tulemused kajastusid teadagi kus.

Minu jutu mõte on selles, et kool võib olla üks kibe koht ja et solvangud jäävad meelde. Hullema elu lõpuni. Mingil moel kannan ju minagi neid vastikuid eesti keele tunde siiani kaasas. Ning mõtlen klassivennale, keda kohtasin pärast kooli vaid paar korda ja läinud ta oligi.

Ärge saage valesti aru – ma ei

arva, et kool peaks olema järeleandmiste leebe rida. Ei, kool peab olema kõva õppimise koht. Aga mitte eneseväärikuse lammutamise hinnaga. Ja ka mitte semutsedes, tunde ära jättes ja programmist põgusalt üle libisedes.

Õppimine on raske asi ja mu meelest ei tule suurem osa inimesi sellega iseseisvalt, ilma hea õpetaja abita, toime. Abi on vaja – elust on saamas raketiteadus. Kui paljud meist oskavad praegu lahendada ülesandeid, millega koolid lõpetasime? Mina küll ei oska. Vaatasin poja keemiaõpikusse. Hiina keel! Sama füüsikaga. Kas see on mul mingi mahasurutud teadmine või? Vaevalt. Lihtsalt valesti ja vägisi õpitud, libisenud möödanikku koos B-kategooria filmide ja loetud sopakatega. Kahju, pagana kahju.

Vaatan Viru Keskuses hulkuvaid sadu poisse ja tüdrukuid ja taban end mõttelt, kas neil on homseks õpitud.

Kaks varianti.

**Mina küll ei oska lahendada
ülesandeid, millega kunagi
kooli lõpetasin.**